

Správa o činnosti Nadácie M. R. Štefánika v roku 2018

Činnosť Nadácie M. R. Štefánika v roku 2018 sa riadi plánom činnosti, ktorý má formu „zásobníka aktivít“, rozpracovaný na dlhšie časové obdobie s výberom podľa finančnej situácie a pridelených finančných prostriedkov na základe žiadostí o dotácie najmä z Ministerstva obrany. Minulý rok sa niesol v znamení 100. výročia vzniku prvej Československej republiky. Okrem toho v Nadácii M. R. Štefánika sledujeme a pripomíname si boje legionárov v 1.svetovej vojne, až po návrat posledných našich legionárov z Ruska do vlasti v roku 1920. Všetky tieto historické udalosti sú späté s dielom a odkazom M. R. Štefánika. Zásobník aktivít pravidelne aktualizujeme. Významná časť sa spája so spoločným Memorandom s Čs. obcou legionárskou (ČsOL) a Spoločnosťou Milana Rastislava Štefánika. V súvislosti s významným výročím založenia čs. štátu sme v minulom roku žiadali od Vlády SR dotáciu na Legiovlak, kde bolo cez Ministerstvo obrany SR odsúhlasených 270 000 Eur. Žiaľ vzhľadom na vyťaženosť Legiovlaku v Českej Republike sa nepodarilo príchod vlaku na Slovensko uskutočniť. Napriek tomu, že finančná dotácia bola schválená na dva roky, Ministerstvo obrany SR vrátilo prostriedky do štátneho rozpočtu, čím najvýznamnejšia aktivita pre rok 2019, ktorou bol príchod Legiovlaku na územie Slovenska v trvaní troch mesiacov a pripomenutie si 100. výročia bojov o republiku na Slovensku, najmä v južných oblastiach Slovenska, týmto činom znemožnený. Mnohomesačné rokovania a podpora zo strany ČsOL nakoniec nevedli k ničomu.

Začiatkom roka pri uskutočnení výročnej členskej schôdze, ktorá sa konala 19. marca 2018, došlo k podstatným zmenám v zastúpení Správnej rady Nadácie M. R. Štefánika. Členstva v Správnej rade sa vzdal z vekových dôvodov čestný predseda nadácie prof. Ján Fúška a prof. Jana Krivošová. Prof. Krivošovej bolo ponúknuté čestné členstvo v Správnej rade nadácie a za nových členov boli zvolení prof. Ing. Arch. Buhumil Kováč, PhD. a Ing. Milan Križánek.

Činnosť Nadácie M. R. Štefánika bola v roku 2018 bohatá. Tradične sme organizovali pietny akt kladenia vencov 4. mája pri Pamätníku M. R. Štefánika v Bratislave, kde sme si pri spomienke na tragickú smrť M. R. Štefánika pripomenuli aj 100. výročie založenia Československej republiky ako splnený Štefánikov sen. Tento pietny akt sa konal pod záštitou a v spolupráci s Ministerstvom obrany SR. Aj v hodnotenom roku sa kladenia vencov zúčastnili zástupcovia mesta a mestských častí a pozvaných zástupcov diplomatických zborov. Cenili sme si príhovor francúzskeho veľvyslanca a župana Bratislavského samosprávneho kraja. Zástupcovia Nadácie sa podobných akcií v pamätných májových dňoch zúčastnili aj na slávnostných spomienkových akciách v Košariskách a na Bradle, ako aj na spomienke pri mohyle v Ivanke pri Dunaji. Veľkú popularitu nadácii získala putovná výstava Nadácie a Ústavu politických vied SAV v Bratislave „Roky bojov, obetí a nádejí (1914-1920)“, ktorej ideovým zámerom je pripomenúť verejnosti, ale najmä žiakom a študentom najvýznamnejšie historické udalosti spojené s bojmi legionárov a ich význam pre vznik 1. Československej republiky, ako aj významnú úlohu M. R. Štefánika pri jej vzniku. Presúvanie výstavy po Slovensku zabezpečovali členovia Nadácie vlastnými silami a bez nároku na finančné prostriedky Nadácie. Na vernisážach a predstavení výstavy sa zúčastňovali členovia Nadácie na čele s PhDr. Vrábelom a Ing. Šestákom, ktorý vždy otvárajú a prezentujú základné myšlienky prednáškou pri vernisáži výstavy. V roku 2018 sa takto podarilo úsilím niektorých členov Nadácie,

predovšetkým PhDr. Vrábela a Ing. Šestáka zabezpečiť vernisáže panelovej výstavy v ďalších mestách Slovenskej republiky. Súčasne sa pri tejto príležitosti organizovali prednášky a besedy so školskou mládežou a verejnosťou. Pre stredné školy sa zabezpečovala distribúcia multimediálneho prezentačného CD a brožúrky k výstave. Celá výstava podľa jednotlivých panelov je prezentovaná aj v brožúrke „Roky bojov, obetí a nádejí 1914-1920“, ktorú vydala Nadácia a ktorá sa pripomína pri vernisážach a iných aktivitách nadácie. Rovnako sa distribuovala aj skladačka „Slováci v čs. légiách“.

Nová výstava realizovaná Nadáciou M. R. Štefánika s názvom „Generál PhDr. Milan Rastislav Štefánik □ 21. júla 1880 - † 4. mája 1919“ pozostávajúca z 12 panelov mala svoju prvú vernisáž pri príležitosti národnej spomienky k úmrtiu M. R. Štefánika na Košariskách 3. mája 2018 v Evanjelickom kostole a. v.. Výstavu uviedol správca nadácie Ing. Pavel Šesták. Pri slávnostnom stretnutí v priestoroch Múzea M. R. Štefánika prebrali predsedu nadácie prof. Bakoš a správca nadácie Ing. Šesták zarámované poďakovanie za aktívnu spoluprácu od predstaviteľa ČsOL. Aj o túto výstavu je mimoriadny záujem a počas roka boli obe výstavy distribuované a uvedené zástupcami nadácie na viacerých miestach.

V roku 2018 sme zrealizovali celkom 36 expozícií výstav Nadácie M. R. Štefánika:

„Roky bojov, obetí a nádejí (1914-1920)“

- 1/ 09.01. - 07.02.2018 Základná škola, Tbiliská 4, Bratislava
- 2/ 08.02. - 26.02.2018 Základná škola, Nábrežná 17, Kysucké Nové Mesto
- 3/ 26.02. - 08.03.2018 Gymnázium, Štefánikova 4, Bytča
- 4/ 08.03. - 23.03.2018 Dom kultúry, Treskoňova 3, Bytča
- 5/ 09.04. - 16.04.2018 Základná škola, Lietava 216
- 6/ 16.04. - 26.04.2018 Stredná priemyslová škola stavebná, Veľká okružná 25, Žilina
- 7/ 26.04. - 07.05.2018 Stredná odborná škola poľnohospodárstva, Predmestská 82, Žilina
- 8/ 07.05. - 25.05.2018 Gymnázium, Varšavská 1, Žilina
- 9/ 25.05. - 25.05.2018 ECAV kostol, Memorandové námestie, Martin
- 10/ 26.05. - 27.05.2018 Zámok, Topoľčianky
- 11/ 28.05. - 13.06.2018 Obradná sieň, Letecká ul., Sliač
- 12/ 13.06. - 20.06.2018 Žilinský samosprávny kraj, Komenského 48, Žilina
- 13/ 10.08. - 05.09.2018 Galéria, Nám. M. R. Štefánika 1, Topoľčany
- 14/ 05.09. - 22.09.2018 Gymnázium, Ul. 17. Novembra, Topoľčany
- 15/ 22.09. - 26.09.2018 Kultúrny dom, Dojč
- 16/ 26.09. - 03.10.2018 Pistoriho palác, Štefánikova 25, Bratislava
- 17/ 03.10. - 03.10.2018 Centrum vedecko-technických informácií, Lamačská cesta 2/A, Bratislava
- 18/ 09.10. - 18.10.2018 Základná škola, Dubová 1, Bratislava
- 19/ 18.10. - 06.11.2018 Gymnázium, Jesenského 2243, Kysucké Nové Mesto
- 20/ 06.11. - 14.11.2018 Gymnázium, ul. 1. Mája 905, Púchov
- 21/ 14.11. - 21.11.2018 Základná škola, Ďumbierska 18, Banská Bystrica
- 22/ 21.11. - 04.12.2018 Gymnázium, Vazovova 6, Bratislava
- 23/ 05.12. - 06.12.2018 Centrum vedecko-technických informácií, ul. Tarasa Ševčenka 11, Prešov
- 24/ 06.12. - 06.12.2018 Univerzita P. J. Šafárika, Šrobárova 2, Košice
- 25/ 10.12. - 18.12.2018 Gymnázium, Javorová 5, Rajec

„Generál PhDr. Milan Rastislav Štefánik, 21.7.1880 - 4.5.1919“

26/ 05.04. - 18.04.2018 Základná škola, Škarniclová 1, Bratislava

27/ 19.04. - 23.04.2018 Pálffyho palác, Zámocká 47, Bratislava

28/ 23.04. - 03.05.2018 Univerzitná knižnica, Venturská 11, Bratislava

29/ 03.05. - 20.06.2018 Kostol ECAV, Košariská 4

30/ 20.06. - 25.06.2018 Robotnícky dom, Sučany 22

31/ 25.09. - 09.10.2018 Sobášny palác, Zámok 9, Bytča

32/ 16.10. - 24.10.2018 Slovenský inštitút, Nám. Republiky 3, Praha, Česká republika

33/ 24.10. - 07.11.2018 Základná škola, Dubová 1, Bratislava

34/ 07.11. - 16.11.2018 Dom kultúry Zrkadlový háj, Bratislava

35/ 08.11. - 08.11.2018 Incheba, Viedenská cesta 3-7, Bratislava

36/ 16.11. - 04.12.2018 Slovenská chemická knižnica, Radlinského 9, Bratislava

Expozície 12, 17, 23, 24, 27, 30 a 35 sme robili v spolupráci s Ústavom politických vied SAV.

Naviac v rámci expozícií výstav v Martine, Topoľčiankach a Sliači sa ako sprievodné akcie uskutočnili koncerty pásma hudby a hovoreného slova „Hudba v myšlienkach Masarykových“.

Zástupcovia nadácie Ing. Šesták a prof. Bakoš sa 24. mája 2018 zúčastnili na spomienke preberania bojovej zástavy talianskych légií Štefánikom od predsedu talianskej vlády Orlanda po 100 rokoch od tejto významnej udalosti, kde v podstate talianska vláda ako prvá uznala Čs. národnú radu za zástupcu budúcej Československej republiky. Nadáciu svojou účasťou podporil aj Ing. Ivan Šesták. Taliani organizáciu spomienky, ktorej sa zúčastnil aj minister obrany SR uskutočnili veľkoryso na pamätníku Viktora Emanuela II, pričom celému slávnostnému ceremonálu predchádzalo kladenie vencov v budove poisťovne Generali, kde je pamätná doska k tejto významnej udalosti, kde sa uskutočnila aj odborná konferencia za účasti zástupcov Talianska, Českej republiky a Slovenska.

Významným počinom k „Roku M. R. Štefánika“, ktorý je vyhlásený na rok 2019 z príležitosti 100. výročia tragickej smrti M. R. Štefánika, bolo vydanie historickej monografie, ktorú na základe dôkladných archívnych štúdií napísal člen Správnej rady nadácie Dr. Ferdinand Vrabel. Knižná publikácia sa teší záujmu verejnosti a je vzácna pre zdokumentované archívne fakty, ktoré pomáhajú k orientácii v určitých etapách života tejto najväčšej osobnosti v našich dejinách, ktoré sú často predmetom špekulácií a dokonca konšpirácií.

Nadácia iniciovala v Národnej banke SR vydanie striebornej zberateľskej mince v nominálnej hodnote 10 Eur, ktorá bola koncom roka 2018 vydaná pri príležitosti 100. výročia úmrtia M. R. Štefánika.

21. júla 2018 sa na Košariskách uskutočnili oslavy 138. výročia narodenia generála Milana Rastislava Štefánika. Na podujatí sa zúčastnili rodáci Štefánika z Košarísk, Priepasného a Brezovej pod Bradlom, početní hostia, školská mládež aj delegácia z Hodonína a zástupcovia Československej obce legionárskej. Za Nadáciu sa oslavného stretnutia zúčastnil prof. Fúška s manželkou....,

V júli 2018 sa konal 7. ročník Cykloprejazdu Košariská-Hodonín, ktorého tradičným organizátorom je PhDr. Vrabel. Účastníci cykloprejazdu vo dvoch etapách navštívili pamätné miesta viažuce sa k M. R. Štefánikovi, T. G. Masarykovi a pamätníkom 1.

svetovej vojny. Úspešné podujatie sa podarilo uskutočniť s finančnou podporou Trenčianskeho samosprávneho kraja, Trnavského samosprávneho kraja a Mesta Hodonín.

Zástupcovia nadácie Ing. Šesták, PhDr. Vrábek a prof. Bakoš sa zúčastnili na Dni českej armády v Strážnici, kde v skanzene prebehli ukážky bojov legionárov v Rusku. Pri tejto príležitosti bol na železničnej stanici v Strážnici pristavený Legiovlak, ktorý sme doplnili našimi skladačkami a brožúrkami z výstav, ako aj knižnými publikáciami určenými na predaj.

Dňa 17. novembra sa uskutočnila Výročná schôdza Spoločnosti M. R. Štefánika, na ktorej sa aktívne zúčastnil s príhovorom predseda Správnej rady Nadácie M. R. Štefánika prof. Dušan Bakoš. Vo svojom príhovore reagoval a poďakoval za udelenie čestného členstva v Spoločnosti M. R. Štefánika, ktorú považuje za ocenenie práce všetkých členov Nadácie M. R. Štefánika. Na základe vystúpenia a poukázania na užšiu spoluprácu oboch organizácií sa na žiadosť Dr. Kanisa uskutočnilo na FCHPT STU stretnutie za účasti Ing. Ivana Šestáka o presadzovaní štátneho sviatku k založeniu 1. Československej republiky.

Nadácia M. R. Štefánika si pripomenula 100. výročie vzniku Československej republiky v Bratislave, v Štefánikových rodných Košariskách a Hodoníne. Najprv sa v raných hodinách zástupcovia Nadácie pripojili k sprievodu Prezidenta Slovenskej republiky a k Pamätníku M. R. Štefánika v Bratislave položili veniec ako symbol vďaky zakladateľovi prvého spoločného štátu Čechov a Slovákov, generálovi Milanovi Rastislavovi Štefánikovi. Po presune do Košarísk sa najprv na lúke nad Štefánikovým rodným domom sadila lipa Česko-Slovenského priateľstva. Oficiálny program v Košariskách pokračoval na cintoríne položením kytíc k hrobom ruského legionára Jána Ďuriša a talianskeho legionára Štefana Marka. Ing. Šesták potom cestoval späť do Bratislavy, aby sa spolu s prof. Bakošom zúčastnili slávnostného odhalenia a položili veniec k pamätnej tabuli zakladateľom Československej republiky, T. G. Masarykovi a M. R. Štefánikovi na Primaciálnom námestí. V rámci spomienok na vznik Československej republiky v moravskom Hodoníne zástupcovia nadácie najprv boli na mestskom cintoríne pri uctení pamiatky obetí prvej svetovej vojny a padlých legionárov a podvečer pri zhromaždení stoviek ľudí pri pomníku zakladateľa a prvého prezidenta Československej republiky T. G. Masaryka.

V dňoch 23. – 24. novembra 2018 sa v Prahe uskutočnil už piaty ročník medzinárodnej legionárskej konferencie Československej obce legionárskej (ČsOL). Na konferencii sa zúčastnili člen Správnej rady Nadácie PhDr. Vrábek, Ing. Šesták. S referátom na konferencii vystúpil F. Vrábek na tému „Koniec vojny a prevrat na Slovensku 1918/1919“

Nadácia M. R. Štefánika má vo svojom programe venovať sa aj ďalším skvelým osobnostiam našich dejín. Preto sa pridávame k spomienke na významnú osobnosť slovenského národa Milana Hodžu. Tradične dobrá spolupráca s Ustavom politických vied SAV najmä Dr. Miroslavom Pekníkom viedla aj v roku 2018 k realizácii niekoľkých podujatí s prezentáciou výstavy „Milan Hodža – štátnik a politik, novinár, publicista a vedecký pracovník“, ktorá je našim spoločným dielom.

Predložená správa k výročnej konferencii Nadácie M. R. Štefánika, dokumentuje, že činnosť nadácie v roku 2018 bola bohatá. Stretnutia členov nadácie sa neobmedzovali iba na riadne stretnutia Správnej rady nadácie, často bolo treba riešiť a rýchlo sa poradiť najmä pri distribúcii výstav, ale aj bežnej agende. Aktivita viacerých členov správnej rady najmä Ing. Šestáka, PhDr. Vrábeka, Ing. Sadáka,

prof. Bakoša a Ing. Schmidta sa preto prenášala do neformálnych pracovných stretnutí. Zo správy tiež badať, že činnosť Nadácie M. R. Štefánika je pomerne široká a dôstojne sleduje svoj hlavný cieľ, ktorým je šírenie odkazu M. R. Štefánika.

V Bratislave, 18. marca 2019

Dr.h.c. prof. Ing. Dušan Bakoš, DrSc.
predseda správnej rady